Dünya Gıda Gününde TBMM'de Bütçe Görüşülürken;
"Sosyal Devlet, Okul Yemeğine ve Temiz Suya İtiraz Etmez!"

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI*

1. Dünya Gıda Gününde Bütçe Görüşmeleri Başlarken Okul Yemeği ve Temiz Su İhtiyacı

16 Ekim Dünya Gıda Gününde ve TBMM'de bugün Bütçe görüşmeleri başlarken; eğitimde ve okullarda öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve duyuşsal gelişimleri için yemek ve temiz su en temel ihtiyaç olarak güncel gündemde duruyor. Akademik yapıda ise Maslow'un İhtiyaçlar yapısında da; en temelde fizyolojik ihtiyaçlar yer alır. Yemek ve sağlıklı su, anılan ihtiyaçların somut adıdır. Çünkü; gezegene uyanınca her birey bir günde 3 öğün yemek ve su ihtiyacıyla karşılaşıyor.

2.Türkiye Eğitim Coğrafyası'nda Yaklaşık 20 Milyon Öğrenci Okul Yemeği ve Temiz Su Bekliyor!

Türkiye Eğitim Coğrafyasında okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde öğrenci sayısı bir yılda yaklaşık 750 bin artış göstererek, 19 milyon 904 bin 679'a ulaştı. Okullarda görev yapan öğretmen sayısı ise 1 milyon 154 bin 383 oldu (MEB, 2024).

Bu sayısal veriler, ışığında milyonlarca öğrenci, sosyal, kültürel ve ekonomik eşitsizlikler ve dengesizlikler nedeniyle günde bir öğün de olsa yemeğe ulaşamazken; yemekten geçmeyelim ama; temiz suya da erişemiyor.

Yeni özneli tutucu kuşatmacı piyasa ekonomisinin uygulamalarıyla yemek su bedellerinin yüksekliği karşısında öğrencilerin anılan temel ihtiyaçlara erişimi gün geçtikçe zorlaşıyor. Ulaşabilenlerin ise iyimser bir öngörüyle tüm öğrencilerin %10'nu, yani yaklaşık 2 milyon olduğu gözlenmektedir.

Beliren görünüm ise öğrencilerin bir öğünle de olsa proteinli, vitaminli, kalsiyumlu yemek ve temiz suya erişim eksikliğini somutlandırmakta, öğrencilerin gelişimini olumsuz etkilemekte, okul başarılarını düşürmektedir.

3."Fırsat ve İmkan Eşitliği" Güzellemesi, Okul Yemeğine ve Temiz Suya Erişim Eşitsizliğini Gideremiyor!

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanu'nunda yer verilen "fırsat ve imkan eşitliği" kapsamında şu açıklamalara yer veriliyor:

"Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır. Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardım yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır" (MEB,1973).

"Okul yemeği ve temiz su" bağlamındaki eşitsizlik kalemi de sosyolojik olarak adaletsiz ve eşitsiz dolayısıyla hukuktan ve insan haklarından uzaklığın olumsuz resmidir.

Çünkü; Türkiye Eğitim Coğrafyası'nda eşit bağlamlı olarak uygulanmayan her girişim, "Fırsat ve İmkan Eşitliğinin" teorizede kaldığını sahaya yansıtılamadığına dikkat çekiyor.

Sonuçta eşitsizlik**,** bir toplumdaki kaynakların adaletli ve eşit olmayan dağıtılmasını gösterirken; hakça paylaşım ve üleşimin becerilemediği durumlarda ortaya çıkıyor.

4.Okul Yemği ve Temiz Su İstemi Temel İnsan Hakkıdır

Türkiye ölçeğinde gelinen noktada gelir dağılımı, işsizlik, yüksek enflasyon, ve konut kiraları gibi yaşamsal zorluklar dikkate alındığında; Türkiye Sosyolojisi, her öğrencinin bir öğün okul yemeği ve temiz suya eşit erişim hakkının insani olduğunu-olması gerektiğini göstermektedir.

Aksi halde ise sosyolojik eşitsizlik gerçeği artar.

Sosyolojik eşitsizlik, eğitim ve okullarda "girdi-işlem-çıktı-ürün" öğelerindeki ontolojik olarak eşitliğinin olmamasıdır (Karaağaçlı, 2021-2: 36 ve Manza, 2020).
Çünkü, anılan bu öğelerin işleyiş süreçleri sonucunda, eğitim, beslenme, işgücü piyasası, gelir kaynağı, sağlık hizmetleri ve ifade özgürlüğü kalemlerinde de eşitsizlikler derinleşmiş olur.

5.Okul Yemeği ve Temiz Su Yoksunluğunun Doğurguları
Türkiye Eğitim Coğrafyası'nda ortalama her dört öğrenciden biri yoksulluk sorunu yaşamaktadır.
Sağlıklı beslenme ve suya erişimde sorun yaşayan öğrencilerin de fiziksel, zihinsel ve duyuşsal gelişimleri de olumsuz etkilenmektedir.

Bir öğün sıcak yemek ve temiz suya erişimde sorun yaşayan öğrencilerin okul akademik başarıları düşmektedir.
Sağlıklı beslenme ve suya erişimde sorun yaşayan öğrencilerin bilişsel dikkat süreleri kısalmaktadır.
Sağlıklı beslenme ve suya erişimde sorun yaşayan öğrencilerin, bilişsel ve duyuşsal algılamaları azalmakta fiziksel performansları düşmektedir.

6.MEB Bütçesinde Okul Yemeği ve Sağlıklı Su Kalemi Yer Almalıdır
TBMM'de Kasım 2025 ayı içinde MEB 2025 Yılı Bütçe Görüşmeleri yapılacağından; her öğrenci için okul yemeği ve temiz su bedelinin planlanan bütçede yer alması sağlanmalıdır. Yemek ve temiz su bedelini somutlandırmak gerekirse; Okul öncesi eğitimde 60TL, ilkokulda 80TL, ortaokul ve liselerde 90TL olarak hesaplama yapılıp güncellenebilir.

Güçlü kamu yönetimi, Türkiye coğrafyasında ulusal eğitimde tüm öğrencilere bir öğün yemeği sunabilir. Bu yaklaşım ise sosyal devlet ve sosyal eşitliği de söylemden eyleme dönüştürmüş olur (Karaağaçlı, 2023 ve Turner, 2020).

7.Okul Yemeğine ve Temiz Suya Erişim Önerileri
Eğitimde ve okullarda öğrencilerin yemek ve temiz suya erişimleri için sahada şu uygulamalara yer verilmesinde yarar görülmektedir:
1. Öğrencilerin eğitim-öğretim süreçlerinin sağlıklı yürütülmesi için okul yemeği ve temiz su ihtiyaçları kamusal yani MEB bütçesinden ücretsiz karşılanmalıdır.
2. 1739 sayılı Milli Eğitim Kanu'nunda yer verilen "fırsat ve imkan eşitşiği" temel ilkesi yemek ve su kalemlerinde hayata geçirilerek sosyolojik eşitliğe duyarlı yaklaşılmalıdır.
3. Okullarda sunulacak okul yemeği ve sağlıklı suyun sosyo-ekonomik zorluklar yaşayan ailelere de aynı zamanda maddi bir destek olacağı unutulmamalıdır.
4. Ulusal eğitim-öğretim sisteminin girdi, işlem ve çıktı yapılarındaki çıktılarının salt bilissel akademik başarı göstergelerinden oluşmadığı; öğrencilerin fiziksel ve duyuşsal gelişimlerinin de tümel olarak dikkate alınması gerektiği konusunda yapılacak özel düzenlemelerde okul yemeği temiz suya özel bir önem verilmelidir. maya gidilmemelidir

8.Vargı ve Yargıda; Okul Yemeğine ve Temiz Suya Erişim
16 Ekim Dünya Gıda Gününde ve TBMM'de bugün bütçe görüşmeleri başlarken her sorunun çözümünün de uygun bağlamında ele alınmasıyla çözülebileceği unutulmamalıdır. Bu temel bilimsel bulgu ışığında; "okul yemeği ve temiz su" sorunsalı da; kendine özel yapısıyla ele alınıp çözülebilir.

Çünkü; anılan sorunsalın, salt bir finansal kaynak ve bütçe planlaması olmayıp; kamu kaynaklarının eşitlik ilkesince eğitimde-öğretimde öğrencilerden yana kullanılması konusunun özenli bakış ve duyarlılık tavrı olduğu unutul-ma-malıdır.

Atatürk İlkeleri temelli Cumhuriyetçi Demokratik parasız kamusal eğitimle Türkiye Eğitim Coğrafyası'ndaki sosyal eşitsizlikler giderilerek, her öğrenciye bir öğün sıcak yemek ve temiz su ücretsiz sunulabilecektir.

Kaynaklar

Birleşmiş Milletler. (1948). **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. "Universal Declaration Of Human Rights.** Birleşmiş Milletler. 10 Aralık 1948. Ss. 71-77.

Karaağaçlı**,** M**. (**2021-1**). Eğitimin Sosyolojisi.** Ankara: Kitapçı Basımevi Yayıncılık Dağıtım Tasarım San Tic. Ltd. Şti. ISBN No:978-605-62357-9-5. Bandrol Seri Aralıkları: THG-PRH 637078-637207.

Karaağaçlı**,** M**. (**2023**). Her Durum ve Zaman Değişkeninde Kamu Minimal ve İsteksiz Olamaz!** http://www.mektepligazete.com. 28 Ağustos 2023.

Karaağaçlı, M. (2024). **Gün Bir Öğün Üç Ama; Ben Bir Öğün İstiyorum.**www.mektepligazete.com. 05.09.2024.

Manza, J. (2020). **Eşitsizlik**. Çev: Çağrı Mutaf. Ed: Bryan S. Turner. ss.288-293. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

MEB (1973). **Milli Eğitim Temel Kanunu. Temel Öğretim İlkeleri.** Yayımlandığı Resmi Gazete: Tarih : 24/6/1973 Sayı :14574.

Turner, Bryan S. (2020). **Eşitlik**. Çev: Çağrı Mutaf. Ed: Bryan S. Turner. ss.286-288. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Etiksel İlke

Burada yer verilen görüşlerden yapılan alıntılarda kaynak gösterilmesi etiksel olarak uygun olacaktır.

İletişim ve Erişimi

e-posta : mkara@gazi.edu.tr

Web (1) : w3.gazi.edu.tr/~mkara

Web (2) :https://avesis.gazi.edu.tr/mkara

ORCID:https://orcid.org/0000-0003-3488-1021

Süren Yayın Ortamları ve Portalları

Futbol-spor-yorum :www.yurtspor.com.yazarlar

Eğitim,sosyoloji,güncel:www.mektepligazete.com.köşeyazıları

Bilim-araştırma :www.mektepligazete.tebeşirbülten.com

Tüm yayınlar blogu :mustafakaragacli.blogspot.com

Bilişim Medyaları

Facebook (1): Kirizma

Facebook (2): Mustafa Karaağaçlı

X : M_Karaagacli_

İnstagram : mustafa.karaagacli1

Youtube :AkademikAda